

مباحث تکمیلی در بیمه‌های اشخاص

نویسنده:

دکتر محمد حسینی پور

پروشکده بیمه
دانشگاه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	حسینی پور، سید محمد، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	مباحث تکمیلی در بیمه‌های اشخاص/نویسنده سید محمد حسینی پور.
مشخصات نشر	تهران: بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران، پژوهشکده بیمه، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	پانزده، ۲۷۷ ص.
شابک	978-600-7648-63-6
وضعیت فهرست نویسی	لیپا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	بیمه عمر
شناسه افزوده	بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران. پژوهشکده بیمه
رده بندی کنگره	HG ۱۳۹۴۸۷۷۱ / ح۵م۲ / ح۵م۲ / ح۸۷۷۱ HG
رده بندی دیویی	۳۲/۳۶۸
شماره کتابخانه ملی	۳۹۰۵۲۲۶

مباحث تکمیلی در بیمه‌های اشخاص

نویسنده: سید محمد حسینی پور

ناظر علمی: رحیم مصدق

صفحه‌آرا: معصومه فاطمی

طراح جلد: یوسف رجبی

ناظر فنی چاپ: محمدرضا حیدری

چاپ اول: ۱۳۹۴

تعداد: ۴۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی چاپ صحافی: مجتمع چاپ سازمان فرهنگی-تجارتی کوثر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۶۴۸-۶۳-۶

ناشر: پژوهشکده بیمه (وابسته به بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران)

نشانی: تهران- سعادت‌آباد- میدان شهید بهشتی- تهران (کاج)- خیابان سرو علی- پلاک ۴۳

صندوق پستی: ۱۹۳۹۵-۴۴۹۹ تلفن: ۲۲۰۸۴۰۸۴ / ۲۲۰۸۴۰۲۲ دورنگار: ۲۲۰۸۴۰۲۲

پست الکترونیکی: info@irc.ac.ir

وب سایت: www.IRC.ac.ir

«حق چاپ برای ناشر محفوظ است»

پیشگفتار سرپرست پژوهشکده بیمه

امروزه اهمیت گردآوری و تولید دانش مکتوب و تأثیر آن در رشد و توسعه علمی و کاربردی صنعت بیمه، بر کسی پوشیده نیست. ازسوی دیگر، سازماندهی دانش، نوعی فرایند شناختی است که به نظم‌دهی منابع دانش می‌پردازد و آنها را در یک چارچوب منسجم و یکپارچه قرار می‌دهد.

پژوهشکده بیمه (وابسته به بیمه مرکزی ج.ا.ا)، به‌عنوان مهم‌ترین نهاد علمی و پژوهشی در صنعت بیمه، وظیفه خطیری در امر مدیریت و سازماندهی دانش این صنعت به‌عهده دارد. این پژوهشکده در سال‌های گذشته تلاش‌های خوبی در جهت انتقال دانش داشته است. این در راستای ایفای وظایف خود در مدیریت دانش بیمه‌ای کشور اهداف والاتری را دنبال قرار داده است. ازاین‌روی در نظر داریم تا شناسایی منابع دانش، کشف و دستیابی به نشر مستندسازی دانش، نشر و تسهیم دانش بیمه‌ای و بهره‌گیری آن در عمل را سرلوحه فعالیت‌های خود قرار دهیم و پژوهشگران، صاحب‌نظران و نخبگان صنعت بیمه می‌توانند با استفاده از بستر علمی ایجادشده، نتایج این علوم را به راهکارهای اجرایی برای حل مشکلات صنعت بیمه مبدل سازند.

پژوهشکده بیمه از تولیدات علمی که برای صنعت بیمه ملموس و قابل اجرا باشد، حمایت می‌نماید و با انتشار آنها در قالب کتاب و نشریه، این راهکارهای علمی را در بستر خانواده صنعت بیمه می‌گستراند.

کتاب حاضر از جمله کتاب‌های تخصصی است که امید می‌رود کامل در راستای اهداف پیش روی صنعت بیمه جمهوری اسلامی ایران باشد. در پایان بر خود واجب می‌دانم از نویسندگان، مترجمان و تمامی همکاران پژوهشکده بیمه در بخش‌های مختلف به خاطر زحماتی که در امر تألیف، ترجمه و چاپ و انتشار این کتاب‌ها متحمل می‌شوند، تشکر و قدردانی کنم.

دکتر امیر صفری

سرپرست پژوهشکده بیمه

پیشگفتار نویسنده

بدون شک یکی از مهم‌ترین ارکان قابل اتکا برای صنایع مختلف در جوامع امروزی، صنعت بیمه است. امروزه صنعت بیمه به عنوان یک پشتوانه استوار برای منابع مادی و انسانی بشر، به‌شمار می‌رود. به همین دلیل است که کشورهای پیشرو در صنایع مهم جهان، در صنعت بیمه نیز رشد چشم‌گیری داشته‌اند. کشورهای در حال توسعه نیز راهی جز تقویت ارکان بیمه‌ای جامعه خود ندارند. در این میان و با توجه به رشد چشم‌گیری که در سال‌های اخیر در بخش‌های مختلف صنایع گوناگون در کشور حاصل شده است، اگر ایران عزیز را نیز در حال توسعه بدانیم، چاره‌ای جز اعتلای صنعت بیمه در جامعه نداریم.

از طرفی یکی از مهم‌ترین رشته‌های بیمه‌ای که در جوامع مختلف از اعتبار ویژه‌ای برخوردار است، بیمه‌های اشخاص و مخصوصاً بیمه عمر است. در فصل اول این کتاب، اهمیت والای این رشته بیمه‌ای به تفهیم مورد بررسی قرار گرفته است. در سال‌های اخیر با ورود بخش غیردولتی به صنعت بیمه و تعدد شرکت‌های بیمه‌ای در جامعه، این رشته نیز جایگاه خاصی در بین رشته‌های بیمه‌ای یافته و بیمه‌گران نیروهای زنده خود را در جهت افزایش سهم بیمه عمر از کل پرتفوی خود گسیل داشته‌اند. تا جایی که شاخص «ضریب نفوذ بیمه عمر» در کشور که در سال ۱۳۸۰ حدود ۰/۰۸ درصد بود، در سال ۱۳۹۲ با حدود ۷۰ درصد افزایش به ۰/۱۳ درصد رسیده است. این میزان گرچه در مقایسه با کشورهای پیشرو بسیار پایین است؛ لیکن رشد چشم‌گیر آن در سال‌های اخیر، آینده‌ای روشن را برای این رشته بیمه‌ای ترسیم نموده است. همین است در بیمه‌های درمان، که در حال حاضر نسبت به وضعیت قبل، حالت مطلوب‌تری را یافته‌اند.

این کتاب اما، به دنبال کتاب قبلی که با نام «بیمه‌های اشخاص» از سوی پژوهشکده محترم بیمه مرکزی ج.ا.ا. انتشار یافته، تحت عنوان «مباحث تکمیلی بیمه‌های اشخاص» تألیف شده است. بنابراین فرض این است که خواننده این کتاب، از مبانی ابتدایی بیمه‌های اشخاص - موضوع کتاب اول - آگاه است. در حقیقت مباحث فنی‌تر در حوزه بیمه‌های اشخاص که در کتاب اول مجالی برای تبیین آنها نبود، در این کتاب به تفصیل بررسی شده است.

همچنین طبق سرفصل‌های تعیین شده از سوی وزارت محترم علوم در مقطع کارشناسی رشته مدیریت بیمه، می‌توان گفت در کتاب اول مباحث مربوط به درس «بیمه‌های اشخاص ۱» و در کتاب دوم مباحث درس «بیمه‌های اشخاص ۲» گنجانده شده‌اند. این کتاب همچنین، پیرامون سرفصل‌های بیمه‌های اشخاص در مقطع فوق لیسانس و نیز برخی دروس مقطع کارشناسی دانشگاه جامع علمی کاربردی برای رشته مدیریت بیمه (گرایش اشخاص) از قبیل صدور بیمه‌های زندگی، محاسبات فنی بیمه‌های زندگی، صدور بیمه‌های درمان و حادثه، محاسبات فنی بیمه‌های درمان و حادثه و ... نیز بحث نموده است. همچنین، از آنجاکه تمرکز عموم این سرفصل‌ها بیشتر بر بیمه عمر است، مباحث مطرح‌شده در این کتاب نیز بیشتر پیرامون بیمه عمر نگارش شده است.

در خصوص نام لاتین کتاب نیز لازم به توضیح است؛ همان‌گونه که در کتاب اول اشاره شده به توجه به اینکه تقسیم‌بندی رشته‌های بیمه‌ای به بیمه‌های اشخاص، اموال و مسئولیت در ایران، رایج داشته و در سایر کشورها این نوع تقسیم‌بندی مرسوم نیست، واژه «بیمه‌های اشخاص» معادل پذیرفته شده لاتین ندارد. لیکن عمده متخصصان صنعت بیمه واژه Personal Insurance را برای بیمه‌های اشخاص معادل گرفته‌اند که شاید منظور بیمه‌های اشخاص را به درستی نشان دهد. به هر روی، در این کتاب نیز برای معادل بیمه‌های اشخاص به ناچار از همین واژه استفاده شده است.

در پایان ضمن آرزوی بهره‌گیری فعالان صنعت بیمه به خصوص دانشجویان عزیز از مباحث این کتاب، بر خود لازم می‌دانم از زحمات بی‌شائبه همکاران عزیز و پرتلاشم که در نگارش این کتاب، بنده را یاری نموده و موجبات دلگرمی‌ام را فراهم آوردند، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم. به همین عنوان، از استاد ارجمند و بزرگوارم جناب آقای «سعید نصیری» که همواره از دانش و تجربه ایشان بهره‌جستم، از همکار ارجمند و گرانمایه، سرکار خانم «تابان شجاعی» که بدون شک یکی از برترین ارزیابان ریسک بیمه عمر در کشور می‌باشند؛ به دلیل همکاری‌هایی که در نگارش این کتاب با اینجانب داشتند، صمیمانه قدردانی نموده و سلامتی و بهروزی ایشان را از پروردگار توانا خواستارم.

سیدمحمد حسینی‌پور

۱	فصل اول: تجزیه و تحلیل قراردادهای بیمه عمر
۳	۱. تاریخچه بیمه‌های عمر
۸	۲. پیشینه آماری بیمه عمر در ایران
۱۰	۳. اهمیت بیمه عمر
۱۲	۴. مفاهیم اساسی حقوقی بیمه‌های عمر
۱۲	۴-۱. عدم نیاز به انحصار ورثه برای استفاده از سرمایه فوت
۱۵	۴-۲. معافیت سرمایه بیمه عمر از مالیات بر ارث
۱۶	۴-۳. معافیت سرمایه فوت از مالیات بر درآمد
۱۷	۴-۴. بخشودگی مالیات حق بیمه عمر
۱۸	۵. تحلیل شرایط عمومی بیمه‌های عمر
۲۳	۶. حقوق بستانکاران و واگذاری بیمه‌نامه
۲۶	۷. سؤالات فصل اول
۲۷	فصل دوم: معرفی انواع بیمه‌های عمر
۲۹	۱. بیمه‌های عمر به شرط فوت
۲۹	۱-۱. بیمه عمر ساده زمانی
۳۰	۱-۲. بیمه تمام عمر
۳۳	۱-۳. بیمه عمر مانده بدهکار
۳۴	۲. بیمه‌های عمر به شرط حیات
۳۵	۳. بیمه‌های مختلط
۳۶	۴. بیمه عمر و سرمایه‌گذاری
۳۷	۴-۱. انواع بیمه‌های عمر و سرمایه‌گذاری
۳۸	۴-۲. خطرات اصلی بیمه عمر و سرمایه‌گذاری
۳۸	۴-۳. خطرات تبعی بیمه عمر و سرمایه‌گذاری
۴۰	۵. بیمه‌های مستمری
۴۱	۵-۱. بیمه‌های مستمری ثابت و متغیر
۴۱	۵-۲. بیمه‌های مستمری تضمینی
۴۲	۵-۳. بیمه‌های مستمری مشترک

۴۲	۴-۵. بیمه‌های مستمری بیماران خاص
۴۲	۶. انواع بیمه‌های عمر در دنیا
۴۴	۷. سؤالات فصل دوم
۴۵	فصل سوم: محاسبات فنی بیمه عمر
۴۷	۱. ارزیابی ریسک در بیمه عمر
۴۷	۱-۱. فرایند ارزیابی ریسک بیمه عمر
۴۹	۱-۲. پارامترهای ارزیابی ریسک
۴۹	۱-۲-۱. قد و وزن
۵۲	۱-۲-۲. فشارخون
۵۴	۱-۲-۳. چربی خون
۵۵	۱-۲-۴. بیماری و ازکارافتادگی
۵۷	۱-۲-۵. سبک زندگی
۵۸	۱-۲-۶. ارتباط با
۵۹	۱-۲-۷. سوابق بیماری در افراد خانواده
۶۰	۱-۲-۸. وضعیت سلامت جسم عمومی
۶۱	۱-۲-۹. استفاده کنندگار از سرمایه تحت پوشش فوت بیمه‌شده
۶۲	۱-۲-۱۰. شغل بیمه‌شده
۶۲	۱-۲-۱۱. سن بیمه‌شده
۶۳	۱-۲-۱۲. جنسیت بیمه‌شده
۶۳	۱-۲-۱۳. محل اقامت و محل کار
۶۴	۱-۲-۱۴. سرمایه فوت
۶۵	۲. انتخاب و طبقه‌بندی ریسک در بیمه عمر
۶۵	۲-۱. وضعیت کاملاً مطلوب (قبول ریسک به طور قطعی)
۶۶	۲-۲. وضعیت معمولی
۶۶	۲-۳. وضعیت پذیرش ریسک با ایجاد محدودیت در پوشش‌ها
۶۷	۲-۴. وضعیت پذیرش ریسک پس از بهبودی متقاضی
۶۷	۲-۵. وضعیت کاملاً خطرناک (رد ریسک به طور قطعی)
۶۸	۳. اصول اساسی نرخ‌گذاری و محاسبه حق بیمه عمر
۶۸	۳-۱. جدول مرگ و میر

۷۲	۱-۱-۳ جدول مرگومیر C.S.O.
۷۲	۱-۱-۲ امید به زندگی و چگونگی محاسبه آن
۷۵	۱-۱-۳ جدول مرگومیر فرانسه
۷۷	۲-۳ سود فنی علی الحساب (بهره فنی)
۷۹	۱-۲-۳ نرخ بهره
۷۹	۲-۲-۳ بهره ساده و بهره مرکب
۸۰	۳-۲-۳ ارزش زمانی پول (TVM)
۸۱	۱-۲-۳ ارزش آتی یک مبلغ ثابت
۸۱	۲-۲-۳ ارزش فعلی یک مبلغ ثابت
۸۲	۳-۲-۳ ارزش فعلی اقساط مساوی
۸۳	۴-۲-۳ ارزش فعلی اقساط مساوی
۸۴	۵-۲-۳ ارزش فعلی تسلی نامساوی
۸۶	۴-۲-۳ کاربرد بهره و ارزش زمانی پول در بیمه عمر
۹۱	۳-۳ هزینه ها
۹۱	۱-۳-۳ هزینه های اداری و بیمه گری (عمومی)
۹۳	۲-۳-۳ هزینه نمایندگی (خصوصی)
۹۴	۴-۳ مراحل محاسبه حق بیمه عمر
۹۴	۱-۴-۳ حق بیمه خالص (حق بیمه خطر فوت)
۹۵	۲-۴-۳ حق بیمه تجاری
۹۹	۵-۳ محاسبه حق بیمه عمر
۱۰۲	۲-۵-۳ محاسبه حق بیمه خالص بیمه عمر ساده زمانی
۱۰۷	۳-۵-۳ محاسبه حق بیمه سالانه بیمه عمر مختلط
۱۰۷	۴-۵-۳ محاسبه حق بیمه سالانه بیمه تمام عمر
۱۱۰	۵-۵-۳ محاسبه حق بیمه در بیمه عمر به شرط حیات
۱۱۲	۴ انواع ذخائر در بیمه های عمر
۱۱۳	۱-۴ ذخیره فنی
۱۱۴	۱-۱-۴ ذخیره فنی حق بیمه عاید نشده
۱۱۶	۲-۱-۴ ذخیره فنی ریسک های منقضی نشده
۱۱۶	۳-۱-۴ ذخیره فنی برگشت حق بیمه
۱۱۷	۴-۱-۴ ذخیره فنی خسارات معوق

۱۱۸	۲-۴. ذخیره فنی تکمیلی و خطرات طبیعی
۱۱۹	۳-۴. ذخیره مشارکت بیمه‌گذار در منافع
۱۱۹	۴-۴. ذخیره ریاضی
۱۲۲	۴-۴. ۱. محاسبه ارزش بازخرید بیمه‌نامه
۱۲۴	۴-۴. ۲. محاسبه ذخیره ریاضی در بیمه‌های مختلط
۱۲۸	۴-۴. ۳. محاسبه ذخیره ریاضی در بیمه‌های عمر به شرط فوت
۱۳۰	۵. روش‌های پرداخت غرامت
۱۳۰	۵-۱. غرامت‌های یکجا
۱۳۱	۵-۲. پرداخت غرامت به صورت مستمری
۱۳۳	۵-۲-۱. مستمری با حفظ اصل سرمایه
۱۳۴	۵-۲-۲. مستمری با استهلاك ثابت، صعودی یا نزولی سرمایه
۱۳۸	۵-۳. پرداخت سرمایه بیمه به شرط حیات
۱۴۱	۶. مؤلفات فصل بیمه
۱۴۷	فصل چهارم: محاسبه و فنی بیمه‌ان حوادث
۱۴۹	۱. انواع بیمه‌های حوادث
۱۵۱	۲. تحلیل شرایط عمومی بیمه حوادث
۱۵۳	۲-۱. مهلت اعلام خسارت
۱۵۴	۲-۲. خطرات بیمه‌شده
۱۵۵	۲-۳. استثنائات
۱۵۷	۲-۴. بیمه‌نامه‌های کوتاه‌مدت
۱۵۸	۲-۵. تشدید خطر
۱۵۹	۲-۶. مهلت پرداخت خسارت
۱۶۰	۳. اصول نرخ‌گذاری در بیمه حوادث
۱۶۰	۳-۱. عوامل عمومی
۱۶۰	۳-۱-۱. شغل بیمه‌شده
۱۶۲	۳-۱-۲. سن بیمه‌شده
۱۶۳	۳-۱-۳. وضعیت جسمانی بیمه‌شده
۱۶۳	۳-۱-۴. سوابق پزشکی بیمه‌شده
۱۶۴	۳-۱-۵. سوابق اخلاقی بیمه‌شده

۱۶۵	۲-۳. عوامل اختصاصی
۱۶۶	۴. ذخائر و توزیع مازاد در بیمه حوادث
۱۶۷	۴-۱. ذخیره حق بیمه عاید نشده
۱۶۷	۴-۲. ذخیره ریسک‌های منقضی نشده
۱۶۸	۴-۳. ذخیره خسارات معوق
۱۶۸	۴-۴. ذخیره برگشت حق بیمه
۱۶۸	۴-۵. ذخیره ریاضی
۱۶۹	۴-۶. ذخیره مشارکت در منافع
۱۶۹	۴-۷. ذخیره قابل ارزیابی بودن ریسک
۱۷۰	۴-۶-۲. عدم امکان اتمش نرخ حق بیمه
۱۷۰	۴-۶-۳. ترغیب بیمه‌گذار در بازار رقابتی
۱۷۰	۴-۶-۴. سودآور بودن سرمایه‌گذاری برای بیمه‌گر
۱۷۱	۴-۷. ذخیره فنی تکمیلی و اجزای فنی
۱۷۱	۵. انتخاب و طبقه‌بندی ریسک در بیمه‌های حوادث
۱۷۲	۶. سؤالات فصل چهارم
۱۷۷	فصل پنجم: محاسبات فنی بیمه درمان
۱۷۹	۱. انواع بیمه‌های درمان
۱۸۰	۱-۱. بیمه کامل درمانی
۱۸۲	۱-۲. بیمه درمان مازاد گروهی (بیمه تکمیلی)
۱۸۴	۱-۳. بیمه درمان خصوصی (خانوادگی)
۱۸۶	۲. تحلیل شرایط عمومی بیمه درمان
۱۸۸	۳. سنجش ریسک در بیمه‌های درمان
۱۹۰	۴. اصول نرخ‌گذاری در بیمه درمان
۱۹۰	۴-۱. اهمیت نرخ‌گذاری در بیمه درمان
۱۹۲	۴-۲. مبانی اصلی نرخ‌گذاری بیمه درمان
۱۹۹	۵. سؤالات فصل پنجم
۲۰۱	فصل ششم: سازمان و مدیریت شرکت‌های بیمه عمر
۲۰۳	۱. سرمایه‌گذاری بیمه‌گر از محل بیمه‌عمر
۲۰۴	۱-۱. اهمیت سرمایه‌گذاری بیمه‌گر از محل بیمه‌عمر

۲۰۵	۲-۱. نظارت بیمه مرکزی بر سرمایه‌گذاری بیمه‌گر
۲۰۷	۳-۱. سرمایه‌گذاری‌های قانونی
۲۰۹	۲. توانگری مالی شرکت‌های بیمه
۲۱۰	۱-۲. اصطلاحات تخصصی توانگری مالی
۲۱۲	۲-۲. محاسبه توانگری مالی بیمه‌گر
۲۱۵	۳. تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی بیمه‌گران عمر
۲۱۷	۱-۳. ترازنامه
۲۱۸	۱-۱-۳. دارایی‌های جاری
۲۱۹	۲-۱-۳. دارایی‌های ثابت (مشهود)
۲۲۰	۳-۱-۳. دارایی‌های نامشهود
۲۲۳	۳-۱-۳. بدهی‌ها
۲۲۵	۳-۱-۳. حقه صاحبان سهام
۲۲۵	۲-۳. صورت سود و زیان
۲۲۷	۳-۳. صورت سود و زیان جامع
۲۲۹	۴-۳. صورت جریان و بدهی و بستانده
۲۳۱	۴. سؤالات فصل ششم
۲۳۳	ضمائم و پیوست‌ها
۲۳۵	۱. نمونه جدول بیمه عمر و سرمایه‌گذاری
۲۳۶	۲. آیین‌نامه شماره ۶۸ (بیمه‌های زندگی و مستعمری) مصوب ۱۳۹۰/۰۲/۲۲
۲۴۶	۳. آیین‌نامه شماره ۷۴ (آیین‌نامه بیمه‌های درمان) مصوب ۱۳۹۱/۰۵/۲۴
۲۵۷	۴. اعمال غیرمجاز در مصطب (پیوست جزء ۵ بند ب ماده ۳ آیین‌نامه ۷۴)
۲۵۷	۵. آیین‌نامه شماره ۸۴ (شرایط عمومی بیمه‌نامه حوادث اشخاص) مصوب ۱۳۹۲/۰۳/۲۲
۲۶۹	۷. شرایط اختصاصی بیمه غرامت روزانه عمومی ناشی از حادثه (ضمیمه بیمه‌نامه حوادث اشخاص)
۲۶۹	۸. شرایط اختصاصی بیمه غرامت روزانه بستری شدن در مراکز درمانی مجاز (ضمیمه بیمه‌نامه حوادث اشخاص)
۲۷۱	۹. جدول ارزش آتی یک مبلغ ثابت
۲۷۲	۱۰. جدول ارزش فعلی یک مبلغ ثابت

۱۱. جدول ارزش آتی اقساط مساوی ۲۷۳
۱۲. جدول ارزش فعلی اقساط مساوی ۲۷۴
۱۳. جدول مرگومیر (TD فرانسه) ۲۷۵
۱۴. جدول کوئوتاسیون (با استفاده از جدول مرگومیر TD و نرخ بهره ۱۰٪) ۲۷۶

www.ketab.ir